

Hr Margus Tsahkna
Sotsiaalministeerium
Gonsiori 29
15027 TALLINN

Teie: 18.08.2015 nr 1.21.21.2-2/87

Meie: 09.09.2015 nr 37

Ettepanekud sotsiaalhoolekande seaduse eelnõu kohta

Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsioon (ESTA) sotsiaaltöötajate esindusühinguna on sunnitud teatama, et ei toeta eelnõud esitatud kujul. Antud muudatus põhjustaks sotsiaaltöötajate halduskoormuse suurenemise määral, milleks paljudel kohalikel omavalitsustel praeguste sotsiaaltöötajate koosseisude juures puudub elementaarne tööjõuressurs. Lisaressursside eraldamist eelnõuga ei kaasne. Negatiivse mõjuna tuleb rõhutada, et klienditöötajad peavad tegema rohkem tehnilist tööd sisulise töö arvelt. ESTA on ka varasemalt juhtinud tähelepanu tendentsile, et bürokraatlik pool võtab sotsiaaltöötaja tööajast aina suurema osa ja nõ vahetu klienditöö jääb vähemaks. ESTA hinnangul kannab eelnõu tugevalt selle tendentsi pitserit ja on sellega vastuolus Reformierakonna, SDE ja IRL-i koalitsioonileppe p. 4.1 ja 4.2 toodud lubadustega vähendada bürokraatiat ja ülereguleerimist avalikus sektoris. Kohalikele omavalitsustele täiendavate kohustuste panemise kuldreegel on see, et koos täiendavate ülesannetega eraldatakse ka vahendid nende täitmiseks. Antud juhul seda tehtud ei ole. Järgmisel aastal rakendub lastekaitse seaduse uus redaktsioon, mis teatavasti põhjustab samuti KOV sotsiaaltöötajate töökoormuse olulise tõusu peamiselt just dokumenteerimise vallas. Ka selleks riik lisavahendeid ei eraldanud. On selge, et nii antud eelnõuga ettenähtavad, kui juba lastekaitse seadusega vastuvõetud muudatused sunnivad KOV juurde võtma ametnikke või kontoritöötajaid. Olukorras, kus Eesti sotsiaalhoolekande suurimaks probleemiks on teenuste vähene maht või nende puudumine osades omavalitsustes, tähendab see vahendite lisamist ja arengut väga küsitavas suunas.

Eelnõu seletuskirja kohaselt kulub ühe juhtumi andmete sisestamiseks ca 2 minutit. ESTA hinnangul on tegelik aeg selleks olla oluliselt suurem ulatudes olenevalt juhtumist 10 kuni 30 minutini. Eelnõu § 48 lg (48) kohase informatsiooni sisestamine võtab osade juhtumite puhul aga kindlasti tunduvalt rohkem aega ja on absoluutselt ebareaalne. Töökoormuse vähenemine aruannete koostamiseks kuluva aja võrra on marginaalne võrreldes lisanduva töökoormusega.

Eelnõu rakendamise kaasnevat töökoormust suurendavad oluliselt tehnilised tegurid. STAR-i kiirus ja töökindlus jätavad endiselt soovida. Ootamatute süsteemivigade tulemusena läheb siiani tihtilugu kaotsi sisestamisel oleva juhtumiga seotud informatsioon (mis on osa sotsiaaltöötaja tehtud tööst), vahel on andmevahetus üliaeglane. Siin võib vahel olla põhjuseks ka konkreetsest omavalitsustest tulenevad tingimused: interneti kiirus ja riistvara. Dokumentide skaneerimiseks puudub paljudes omavalitsustes adekvaatne tehniline valmisolek (sotsiaaltöötaja peaks selleks kasutama, kas ühiskasutuses või mõne teise töötaja kasutuses olevaid seadet, mis asub tihti teises ruumis jne).

Samas aga toetab ESTA täielikult STAR-i edasiarendamist muutmaks ta mugavaks töövahendiks, mis parandab informatsioonivahetust omavalitsuste, riigiasutuste, teenustele suunajate ja teenuseosutajate vahel. STAR peaks vähendama töökoormust, mitte seda tõstma. On positiivne, kui STAR-i andmetele võimaldatakse ligipääs ka teenusosutajatele. Kuid meie hinnangul tuleks jätkata senist praktikat, mille kohaselt oleneb enamiku andmete STAR-i kandmine konkreetse omavalitsuse võimalustest vabatahtlikult neid sisestada, veel vähemalt 5 aasta jooksul. Vastasel korral tuleks omavalitsustele näha ette lisavahendid täiendavate kohustute täitmiseks. Nendele omavalitsustele, mis vastavad liiki andmeid STAR-i suudavad sisestada, tuleks luua võimalus elektrooniliselt aruandeid esitada. See võiks olla üheks motivaatoriks omal algatusel antud andmebaasi täiendavaid andmeid sisestada. Sellisel moel aruannete esitamise käivitamine võimaldab vältida eelnõu vastuvõtmisel suure tõenäosusega prognoositavat segadust aruannetega 2016. aasta kohta. Isegi kui aruannete koostamine õnnestub õigesti programmeerida, siis on juba praeguseks selge, et samasuguseid andmeid sisestatakse STAR-i üsna erineval moel. Selleks, et hiljem saada korralikke aruandeid, tuleb korraldada koolitusi, rakendada ühtseid vorme, ühtlustada praktikat ja täiendada juhendmaterjale. Oma kirjaga 07.04.2015 nr 10 juhtis ESTA tähelepanu mitmetele muudele lahendamist vajavatele kitsaskohtadele, kuid kahjuks eelnõu neile küsimustele vastuseid ei anna.

Lisaks on eelnõus muidki põhimõttelisi küsitavusi, kas kõiki andmeid üldse võibki STAR-i kanda. Näiteks eelnõu sätestab võrgustikuliikmete sissekandmise kohustuse STAR-i. On kaheldav, kas kõigi võrgustiku liikmete puhul (õpetajad jt) on vajalik lisada isikukoodid ja muud isikuandmed - piisaks ainult nimest ja ametikohast, siin tuleb mängu juba isikuandmete töötlemine, mis peaks ikkagi olema proportsionaalne töötlemise eesmärgiga. On väga küsitav, kas on vajalik kohtumääruste lisamine STAR-i - need sisaldavad tihti delikaatseid isikuandmeid ja muud väga tundlikku informatsiooni. Juhtumi menetlemiseks ei ole vajalik kogu infot, mida kohtumäärus sisaldab, STAR-i kanda – piisaks ainult selle resolutsiooni osast. Kohtumääruste lisamine STAR-i võiks riigi poolt olla tagatud läbi elektroonilise liidestamise kohtuasjade infosüsteemiga. STAR võimaldab küll logide ajaloo järgi tuvastada andmete töötledajad, kuid andmete lekke puhul ei tähenda see, et oleks automaatselt selge, kes lekitas. Tõenäoliselt on kahjuks esinenud andmete lekitamist avalikkusele võrgustikuliikmete poolt ja STAR ei peaks saama sellist tegevust soosivaks vahendiks.

Lugupidamisega

Mart-Peeter Erss
Eestseisuse liige

/allkirjastatud digitaalselt/